

Projekt Špilja Šipun

Jelena Kulišić Barčot i Franica Lasić,
odgajateljice mentorice
Dječji vrtić Konavle, Cavtat

Tematika odgoja i obrazovanja za održiv razvoj u predškolskom kurikulumu uključuje upoznavanje djeteta i njegovog okruženja, okoliša u svojem prirodnom i kulturnom kontekstu. Uz prostore vrtića, kao i njegov okoliš, otvoreni prostori zavičajja predstavljaju izazove i brojne mogućnosti za odgoj i obrazovanje za održiv razvoj.

U vrijeme karnevala djeca su poželjela biti šišmiši iz špilje Šipun

Presijecanjem crvene vrpce špilja je otvorena za sve zainteresirane posjetitelje

Posjet Prirodoslovnog muzeju u Dubrovniku bio je poticaj za upoznavanje prirodnog i kulturnog konteksta našeg kraja, špilje Šipun. Sam poticaj za ove aktivnosti vezan je uz model špilje od papira koji je izložen u muzeju. Proces izrade tog modela jednostavnim gužvanjem papira osmislila je Katarina Ivanišin Kardum, muzejska pedagoginja Prirodoslovnog muzeja, kao interaktivni segment edukativnog projekta 'Mala škola krša'. Djeca su odmah poželjela imati špilju u svojoj skupini, stoga smo dogovorile suradnju s muzejskom pedagoginjom. Inspirirana time, djeca su tražila i proučavala špilje u enciklopedijama koje su im dostupne u njihovom istraživačkom centru. Komentirala su njihov izgled, veličinu i životinje koje žive u

njima. Nakon toga prikupljen je potreban materijal kako bi se započelo s izradom špilje. Staro skladište sportskih rekvizita koje je do tada bilo korišteno za istraživanje svjetla i sjene prenamijenjeno je u prostor za špilju. Nakon što je djeci objašnjeno što su to i kako nastaju sige – špiljski ukrasi – ona su ih sama formirala gužvanjem pak-papira i motanjem u stožac. Gužvujući papir djeca su pomagala formirati stijene špilje, a sa svakim novim papirom njihovo uzbuđenje je raslo. Knjige koje smo dobili tijekom posjeta potaknule su djecu na upoznavanje podzemne faune špilja.

Uz pomoć upravo objavljenog Kataloga muzejskih predmeta Prirodoslovnog muzeja Dubrovnik 'Zaštićene vrste', djeca su crtala čovječje ribice,

šišmiše, te hrvatske pijavice i pauke s namjerom da ih kasnije nastane u svojoj špilji. Djeci je pročitana priča kojom im se na primjeren način objasnio nastanak špilja, špiljskih ukrasa (stalagmita i stalaktita). Doznala su što je speleologija, tko je to speleolog, čime se bavi i koju opremu koristi za obavljanje svoga posla. Speleolozi moraju imati i zaštitne kacige sa svjetlom, pa su dječje plastične na koje su odgajateljice postavile ručne baterije poslužile kao prave. Naučili su da se naš Dubrovčanin Nikola Vito Gučetić smatra jednim od začetnika speleologije u Hrvatskoj. Uslijedili su radovi na unutrašnjosti špilje. Tlo špilje iskorišteno je kao senzomotorički poligon. Hodajući bosonoga po neravninama u tlu špilje, djeca vježbaju ravnotežu i

Na ulazu su izvršena pravila ponašanja u špilji

Djeca su tražila i proučavala različite zaštićene vrste

koordinaciju pokreta. Dno špilje ukrašeno je jezercem u kojem su se nastanile čovječje ribice.

Na ulazu u špilju izvršena su pravila ponašanja u špilji. Djeca su sama dogovorila pravila, ispisala i iscrtila ih za manje prijatelje koji još uvijek ne znaju čitati. Nakon toga djeci je pročitana za njih prilagođena legenda o špilji Šipun, a saznali su da se na nju u svojim zapisima osvrnuo i naš uvaženi prirodoslovac Baldo Kosić. Legenda kaže:

ŽIVJELA JE ZMIJA KRAVOSAC I GOVORILLO SE DA JE OPASNA, VELIKA I DA SISA KRAVE. NAKON DEVET GODINA I DEVET PRUTOVA NA LEĐIMA, PRETVARALA SE U ZMAJA I NASTANILA BI SE U ŠPILJI S JEZEROM. JEDAN TAKAV ZMAJ NASTANIO SE I U ŠPILJI ŠIPUN U CAVTATU. ZADAVAO JE VELIKE MUKE STANOVNICIMA SVE DOK GA SVETI ILAR NIJE UBIO MAČEM. LEGENDA DALJE PRIPOVIJEDA DA GA JE VUKAO KROZ MORE DO PLAŽE U MLINIMA I TAMO GA ZAPALIO. KAD JE BONACA, VIDI SE BIJELI PUT KROZ MORE KUDA GA JE VUKAO OD ŠIPUNA DO MLINA. NA TOM MJESTU PODIGNUTA JE CRKVA SVETOG ILARA.

Nadahnuti legendom, nastali su likovni radovi također izloženi na ulazu u špilju. Kreiranje edukativnog prostora 'špilje Šipun' trajalo je nekoliko tjedana. U vrijeme karnevala djeca su poželjela biti šišmiši iz špilje Šipun. Tako maškarana prošetala su se cavtatskom rivom u maškaranoj povorci te na taj

način upozorila građane o problemu zapuštenosti same špilje. Na svečanom otvaranju papirnato 'Šipuna' za roditelje i djecu koje se održalo u skupini, pokazali smo cijeli proces nastajanja špilje od ideje i realizacije putem prezentacije fotografija i videozapisa. Presijecanjem crvene vrpce špilju smo otvorili za sve zainteresirane posjetitelje, a uz prigodno čašćenje roditelji su se upisali i u knjigu dojmova.

Zajedno s roditeljima posjetili smo špilju 'Đurović' na aerodromu Čilipi. Tu smo po prvi put uživo vidjeli špiljske ukrase stalaktite i stalagmite o kojima nam je pričala muzejska pedagoginja. Budući da u toj špilji nije bilo flore i faune, u suradnji s roditeljima odlučili smo posjetiti špilju 'Vjetrenica' u općini Ravno u BiH-a. Prolazeći stazom djeca su mogla osluškiavati vjetar, kapanje vode, zvukove; opipavati špiljske ukrase, a na kraju staze u jezeru vidjela su i pravu čovječju ribicu. Na ovaj način djeca su doživjela pravu špilju i osvijestila da je očuvanje prirodnih resursa važno za buduće naraštaje.

Iz prikaza ovog zanimljivog projekta možemo zaključiti da: 'djeci nije dovoljno samo prezentirati sadržaje kulturne i prirodne baštine, već je potrebno da njezinim sadržajima postaju sami stvaratelji i istraživači jer jedino tako dijete može postati aktivni sudionik u svom društvenom okruženju, te i time kompetentno za uključivanje u svoj životni prostor'. (Brajčić, Kušćević, 2008., 160, U Cuzor, sv.2). Uloga odga-

Zajednički posjet roditelja, djece i odgajatelja špilji 'Vjetrenica'

Muzejski model špilje od papira postaje inspiracija za vrtićku špilju

datelja je pritom neizostavna, kao motivatora, voditelja, organizatora i kompetentnog promicatelja vrijednosti prirodne i kulturne baštine zavičajnog prostora i njegove održivosti.

Literatura:

1. Brajčić, M., Kušćević, D. *Prirodna i kulturna baština u kontekstu učenja za održivi razvoj i nastava likovne kulture*. str. 157-162. U:
2. *Cjeloživotno učenje za održivi razvoj* (2008.). 2. svezak ur. Uzelac, V., Vujičić, L. Učiteljski fakultet u Rijeci, Rijeka 2008. Znanstveno-stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem 'Cjeloživotno učenje za održivi razvoj', svibanj 2008., Plitvice.